

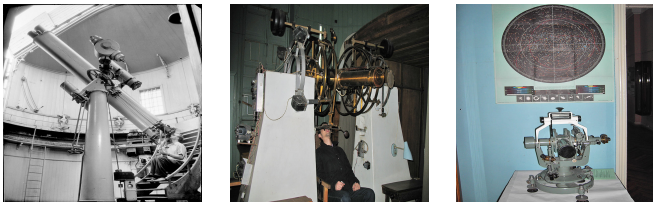
Л. В. Казанцева

Київської астрономічної обсерваторії музей

КИЇВСЬКОЇ АСТРОНОМІЧНОЇ ОБСЕРВАТОРІЇ Музей Початок створення припадає на 1-у пол. 1930-х рр., коли напередодні 100-літнього ювілею Київ. університету тодіш. дир. астрон. обсерваторії *С. Чорний* розпочав збирання матеріалів з історії Київ. астрон. обсерваторії та опублікував декілька статей. Однак події кін. 1930-х рр. та [2-а світова війна](#) завадили створенню музею. Разом із тим до поч. війни, а згодом в окупованому Києві працював над матеріалами про 100-літню діяльність обсерваторії, життя і наукові здобутки її співробітників гол. обчислювач обсерваторії *І. Ільїнський*. Наприкінці лютого 1945 в Києві відзначили ювілей установи, а в її стінах створили «Куточок історії», де на стендах виставили матеріали переважно мемор. характеру. Дослідж. з історії розвитку астрономії в Києві також провадили співроб. обсерваторії *Д. Пясковський* і [О. Богородський](#). Офіц. статусу музей набув 1988 згідно з наказом ректора Київ. університету, коли під експозицію музею віддано частину квартири колиш. дир. обсерваторії [С. Всехсвятського](#). Відтоді до 2004 зібранням музей. колекції та створенням музей. фонду опікувався *О. Осипов*. Працюючи в обсерваторії від 1946, він зібрав низку цікавих архів. матеріалів, налагодив листування з нащадками колиш. співробітників, які подали цікаві спогади та деякі документи. Музей планували як меморіальний, однак у процесі створення став музеєм розвитку астрономії в Києві. 1995 К. а. о. М. відкрито для відвідувачів, через 10 р. його експозиція займала декілька приміщень: у меридіан. павільйоні розгорнуто виставку астрон. техніки, у вимірюв. кімнаті – приладів для вимірювань. Павільйони діючих інструментів можна оглядати екскурсантам, оскільки встановлені там телескопи мають істор. цінність та унаочнюють певний етап розвитку астрономії. Експозиції музею розкривають: історію місцевості, на якій збудовано обсерваторію; етапи проектування, будівництва та подальшого розвитку обсерваторії, її спостереж. станцій; долі співробітників обсерваторії; змінюваність астрон. і супут. спостереж. обладнання; наук. програми, над якими працювали та працюють співробітники обсерваторії. Найстаріший експонат – пасаж. інструмент – спец. телескоп, що встановлювався в площині меридіана та дозволяв фіксувати проходження небес. світилами небес. меридіана (1-а пол. 19 ст.). Зберігається меридіанне коло – інструмент для точних позиц. спостережень (встановлений

1870, використовували до 1996); точні астрон. годинники 19 ст. (працюють і нині), хронографи різних поколінь та конструкцій, радіоприймачі для прийому спец. сигналів точного часу, контактнo-пук. годинник, що раніше встановлювався на маяках; фотознімки на платівках і плівках різних форматів, які отримані на астрографі обсерваторії, фото- і кінокамери різних поколінь, вимірюв. мікроскопи та координатно-вимірюв. машини; рукописні журнали спостережень (понад 200, від 1845); різні типи оптич. інструментів, на яких проводили спостереження за штуч. супутниками Землі; вимірюв. радіоантена, лазеридальноміри, астрофотометри, компаратори для знаходження нових і нестационар. об'єктів, один із перших спектроскопів, сферометр 19 ст., планиметр, різні проєкції зоряних карт; парк обчислюв. техніки від арифмометрів до перших комп'ютерів, носії інформації; невелика колекція друкар. машинок різних часів; прилад для передобчислень явищ покриття зірок Місяцем.

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Київської астрономічної обсерваторії музей / Л. В. Казанцева // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-6244>. – Останнє поновлення : 1 січ. 2023.

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).